

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи та інформатизації

Володимир ШАРАН

Підпис

Ініціали та прізвище

22 березня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музичного мистецтва

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **025 Музичне мистецтво**

Освітньо-наукова програма: **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни: **обов'язкова**

Навчально-науковий **Інститут музичного мистецтва**

Кафедра **методики музичного виховання та диригування**

Мова навчання **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Самостійна робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Курсова робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Очна	I	II	4/120	30	14	-	-	16	90	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки **доктора філософії (50 кредитів ЄКТС)**.

Розробник: Ірина БЕРМЕС – доктор мистецтвознавства, професор

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми:

Ірина БЕРМЕС – доктор мистецтвознавства, професор

Схвалено на засіданні кафедри методики музичного виховання та диригування

Протокол № 2 від 22 лютого 2022 р.

Зав. кафедри Ірина БЕРМЕС

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту музичного мистецтва

Протокол № 2 від 23 лютого 2022 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 3 від 22 березня 2022 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є поглиблення знань про закономірності розвитку музичного мистецтва в українському та світовому культурному просторі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є динамічні процеси розвитку музичного мистецтва, об'єктом – музичне мистецтво у його різних проявах.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинні засвоїти визначені **компетентності**.

Загальні компетентності:

- Здатність до розуміння сучасної методології музичного мистецтва; застосування методів наукового пізнання; методологічно та науково грамотної реалізації наукового дослідження; інтерпретації його результатів.
- Здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналізу міждисциплінарних процесів; реалізації власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження.
- Здатність до наукового пошуку; формування особистісно-творчих рис дослідника.

Фахові компетентності:

- Здатність до виявлення компетентності щодо оперування поняттями музикознавства в контексті історичних, теоретичних та практичних знань, умінь і навичок; усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук.
- Здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій соціокультурного та історичного розвитку.

Програмні результати навчання:

- Знання логіки розвитку музичних стилів, жанрової палітри музичних творів.
- Розуміння проблем розвитку сучасного музичного мистецтва.
- Здатність до розуміння головних досягнень музичного мистецтва в композиторській, виконавській творчості, музикознавчій думці.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчається після таких дисциплін циклу загальної підготовки як: «Філософія як досвід мислення», «Педагогіка вищої школи» та паралельно з дисципліною нормативного циклу «Проблеми сучасного музикознавства».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у результаті засвоєння навчальної дисципліни повинні

знати:

- композиторську творчість у різних жанрово-стильових проєкціях;
- напрями, стилі музичного мистецтва;
- еволюцію розвитку українського музичного мистецтва;

вміти:

- володіти методами аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- орієнтуватися в категоріях історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- розкривати художній зміст музичного твору;
- виявляти історичні тенденції у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (*відмінне засвоєння навчального матеріалу з урахуванням можливих кількох неточностей*): отримує аспірант, який виявив ґрунтовні знання про:

- композиторську творчість у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрями, стилі музичного мистецтва;
- еволюцію розвитку українського музичного мистецтва;
- методи аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорії історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художній зміст музичного твору;
- історичні тенденції у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який ґрунтовно засвоїв навчальний матеріал, проте припустився незначних помилок щодо вичерпності розкриття одного з питань, точності формулювань окремих теоретичних положень щодо:

- композиторської творчості у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрямів, стилів музичного мистецтва;
- еволюції розвитку українського музичного мистецтва;
- методів аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорій історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художнього змісту музичного твору;
- історичних тенденцій у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, переконливо розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу, але допускає деякі помилки при визначенні певних дефініцій, недоліки у логічності висловлювань, обґрунтованості висновків, повноті чи лаконічності відповідей щодо:

- композиторської творчості у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрямів, стилів музичного мистецтва;

- еволюції розвитку українського музичного мистецтва;
- методів аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорій історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художнього змісту музичного твору;
- історичних тенденцій у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

D (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*задовільний рівень володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який на достатньому рівні засвоїв навчальний матеріал, однак під час відповіді допускає значну кількість помилок, уникає самостійних суджень і висновків. Суттєві неточності виникають при демонстрації засвоєних знань і умінь щодо:

- композиторської творчості у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрямів, стилів музичного мистецтва;
- еволюції розвитку українського музичного мистецтва;
- методів аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорій історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художнього змісту музичного твору;
- історичних тенденцій у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

E (60 – 66) – оцінка «достатньо» – «3» (*рівень, що задовольняє мінімальні критерії володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який недостатньо добре знає навчальний матеріал, має певні прогалини в розумінні окремих змістових блоків програми, його відповіді носять суто репродуктивний характер, без належного осмислення. Виявляє недостатній рівень засвоєння таких питань:

- композиторська творчість у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрями, стилі музичного мистецтва;
- еволюція розвитку українського музичного мистецтва;
- методи аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорії історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художній зміст музичного твору;
- історичні тенденції у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (*з можливістю повторного складання*): виставляється аспіранту, який не володіє значною частиною загальних і фахових компетентностей щодо навчального матеріалу, допускає суттєві помилки у відповідях на запитання, не виконав усіх видів навчальної роботи. Доопрацювання потребують основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме:

- композиторська творчість у різних жанрово-стильових проекціях;
- напрями, стилі музичного мистецтва;
- еволюція розвитку українського музичного мистецтва;

- методи аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорії історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художній зміст музичного твору;
- історичні тенденції у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

F (0 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» виставляється аспіранту, який майже не володіє загальними і фаховими компетентностями, програмним матеріалом, не виконав усіх видів навчальної та самостійної роботи. Ключові змістові компоненти навчальної роботи засвоєні незадовільно, а саме:

- композиторська творчість у різних жанрово-стильових проєкціях;
- напрями, стилі музичного мистецтва;
- еволюція розвитку українського музичного мистецтва;
- методи аналізу художніх і технічних особливостей музичних творів;
- категорії історичних, національних, індивідуальних композиторських стилів, музичних жанрів, музичної драматургії, музично-виразових засобів;
- художній зміст музичного твору;
- історичні тенденції у музичному мистецтві у контексті теми дисертаційного дослідження.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на питання з плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором;
- екзамен.

Відповіді на семінарських заняттях; співбесіда з лектором; екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Музика як вид мистецтва

Музика в системі культури. Музика як форма суспільної свідомості. Теорії походження музики. Часова та інтонаційна природа музики. Різновиди музики. Одноголоса та багатоголоса музика. Функції музики в культурі суспільства та житті людини.

Музика як предмет науково-теоретичного пізнання, явище людської культури. Музика як історичний феномен, який розвивається динамічно.

2. Музичне мистецтво Давнього світу

Музичне мистецтво античності. Синкретизм музики та інших видів мистецтва. Музика в поетичних жанрах та класичних трагедіях (Есхіл, Софокл, Еврипід). Музичні інструменти та лади. Музично-теоретичні погляди античності: Платон, Аристотель, Піфагор.

Музичне мистецтво Давнього Єгипту, Візантії, Риму.

3. Музичне мистецтво Середньовіччя та епохи Відродження

Музичне мистецтво раннього середньовіччя. Псалмодії, мелізматичний спів, гимни. Григоріанський хорал. Музично-теоретичні трактати, присвячені дослідженню музики (Боецій, Григорій Нисський, Августин, Фома Аквінський). Гвідо д'Ареццо. Трубадури, трувери, мінезингери. Розвиток багатоголосся. Школа Нотр-Дам: Леонін, Перотін. Ars nova у Франції. Гійом де Машо.

Музичне мистецтво епохи Відродження (І. Тінкторіс, Глареан, Дж. Царліно). Композиторські школи (римська, венеціанська, нідерландська). Творчість К. Монтеверді, Дж. Палестрини, О. Лассо. Меса, мотет, канон. Нідерландська поліфонічна школа. Інструментальна музика для лютні, органу.

4. Музична культура XVII – XVIII ст.

Опера-seria та опера-buffa. Опера-seria в Італії та Франції. Творчість А. Скарлатті, Ж. Б. Люлі, Г. Персела. Опера-buffa (Дж. Б. Перголезі). Інструментальна музика: розвиток ідеї програмності та тематизму. Італійська інструментальна музика. Творчість Дж. Фрескобальді, А. Кореллі, А. Вівальді, Д. Скарлатті.

Французька клавесинна музика. Німецька органна школа. Жанр кантати та ораторії в німецькій музиці.

Загальна характеристика творчості Й. С. Баха. Твори духовної тематики. Символіка творчості Й. С. Баха. Вокально-інструментальні жанри, кантатно-ораторіальні твори. Органна творчість. Клавірні твори (ДТК).

Творча спадщина Г. Ф. Генделя. Монументально-героїчний стиль. Ораторіальна творчість, структура, драматургія, роль поліфонії та гармонії.

Реформа оперного мистецтва (Х. В. Глюк): драматичний конфлікт і драматичний розвиток. Народження європейського симфонізму: Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. Бетовен. Загальна характеристика творчості класиків, жанрове коло. Будова сонатно-симфонічного циклу, принципи симфонічної драматургії, оперні жанри.

5. Романтизм в музиці (XIX ст.). Стильові напрямки західноєвропейської музики кінця XIX – початку XX ст.

Принципи музичного романтизму: авторська індивідуалізація. Домінування творів «малої» форми: Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Шуберт. Розвиток симфонізму: програмна симфонія (Г. Берліоз, Ф. Ліст). Оперне мистецтво: Італія (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті) та Франція (Дж. Мейєрбер). Оперна реформа Р. Вагнера («музична драма»). Еволюція італійської опери другої половини XIX ст. (Дж. Верді). Оперний веризм: П. Маскан'ї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні. Пізній романтизм: Й. Брамс та А. Брукнер. «Fin de siecle» та постромантична музика: Г. Малер, Р. Штраус.

Музичний імпресіонізм. Творчість К. Дебюссі і М. Равеля.

Музичний експресіонізм. Творчість композиторів «нововіденської школи» (А. Шенберг, А. Берг, А. Веберн). П. Гіндеміт і К. Орф як представники неокласицизму в музиці.

Становлення національних композиторських шкіл. Чеська композиторська школа (Б. Сметана, А. Дворжак), норвезька (Е. Гріг).

6. Українське музичне мистецтво: від витоків до XVIII ст.

Українське народне багатоголосся (первісні, розвинені типи, багатоголосся в народній співочій традиції).

Музичний побут княжого двору. Скоморохи – народні професіонали-актори.

Українські народні календарно-обрядові пісні та думи. Народний інструментарій.

М. Дилецький «Музикійська граматика». Партесний концерт, стильові особливості. Автори партесних концертів.

Становлення професійної музики в Україні (XVII – XVIII ст.). Творчість Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя: хорова, камерно-інструментальна, оперна та симфонічна.

Кант, світська сольна пісня з інструментальним супроводом. Музичні цехи. Зародження українського музичного театру. «Вертеп», шкільний театр.

7. Розвиток української музики у XIX – на початку XXI ст.

Творча діяльність М. Лисенка у контексті становлення національної композиторської школи та української класичної музики. «Музика до “Кобзаря”». Оперна творчість М. Лисенка. Традиції М. Лисенка в творчості його послідовників – М. Аркаса, В. Сокальського, К. Стеценка, Я. Степового, М. Леонтовича. Церковна та світська музика М. Леонтовича.

Українська церковна музика 20–30-х рр. XX ст. Творчість К. Стеценка, О. Кошиця, Я. Яциневича.

Опера С. Гулак-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

Творчість С. Людкевича. Значення фольклористичної діяльності. Характерні особливості вокальної музики. Образність ідей в інструментальній творчості митця. Кантата-симфонія «Кавказ».

Л. Ревуцький та Б. Лятошинський – класики української композиторської школи. Жанрові, стильові особливості, тематика творчості. В. Сильвестров, Л. Колодуб, М. Скорик, Г. Ляшенко, Є. Станкович, І. Карабиць – композитори-класики новітньої української музики: образний зміст, специфіка музичної мови.

Жанрово-стильові моделі творчого доробку В. Степурка, І. Щербакова, М. Шуха, І. Небесного, К. Цепколенко, О. Козаренка, Ю. Ланюка, Ю. Алжнева, В. Рунчака.

Перелік тем семінарських занять

1. Напрями, стилі, течії в українській музиці (за А. Калениченком).
2. Романтизм у музичному мистецтві України XIX ст. – початку XX ст.
3. Творчість композиторів «перемишльської школи».
4. Становлення жанру симфонії в українській музиці.
5. Музична культура України другої половини XX ст.
6. Традиції та новації у творчості В. Сильвестрова.
7. Синтез «старого і нового» у музичних творах М. Скорика та Л. Дичко.
8. Яскраво індивідуальний «почерк» Є. Станковича та І. Карабиця.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У завдання для самостійної роботи аспірантів входить опрацювання лекційного та практичного матеріалу:

1. Фольклоризм як музичний напрямок.
2. Романтизм у музичному мистецтві України XIX ст. – початку XX ст.
3. Феномен «перемиської композиторської школи».

4. Друга симфонія Л. Ревуцького як вершина українського пісенно-ліричного симфонізму.
5. Епіко-драматичний тип симфонізму Б. Лятошинського: сутнісні риси.
6. Симфонія Larga Є. Станковича: особливості авторської концепції, виконавського складу.
7. Музична культура України другої половини ХХ ст.
8. М. Колесса – композитор, диригент, педагог.
9. Розвиток українського музичного мистецтва України у 80–90-х рр. ХХ ст.
10. Музична Шевченкіана В. Сильвестрова. Кантата для хору а capella на слова Т. Г. Шевченка: загальна характеристика.
11. Авторська концепція «Літургичних піснеспівів» В. Сильвестрова.
12. Риси хорового письма в «Урочистій літургії» Л. Дичко.
13. Жанрово-стильова орієнтація і специфічний виконавський склад фольк-опери «Коли цвіте папороть» Є. Станковича.
14. Сутність драматургічної єдності Концерту для хору, солістів та симфонічного оркестру «Сад Божественних пісень» (вірші Г. Сковороди) І. Карабиця.
15. Хорові концерти представників «золотої доби» української музики.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань відбувається відповідно до видів навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: участь у семінарському занятті (доповідь на питання з плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії та резюме за темою заняття); співбесіда з лектором (перевірка компетентності аспіранта); екзамен. Оцінювання знань методом співбесіди передбачає: виявлення обізнаності аспіранта щодо змісту навчальної дисципліни; набутих знань і умінь.

Пропущені семінарські заняття аспірант зобов'язаний відпрацювати (у формі тезового викладу відповідей за планом заняття та резюме за темою заняття) задля можливості опанування матеріалу й отримання оцінки. Критерієм якості виконання завдання є рівень володіння матеріалом, його узагальнення. Оцінювання знань у формі співбесіди з лектором відбувається шляхом визначення рівня набутих компетентностей аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених проблем із історії музичного мистецтва.

Оцінювання знань методом співбесіди передбачає: виявлення обізнаності аспіранта щодо змісту навчальної дисципліни; набутих знань і умінь.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Поточне оцінювання та самостійна робота		Сума S_{nom}	Екзамен S_{nide}
Семінарські заняття	Співбесіда		
60	40	100	100

Дисципліна вивчається впродовж одного семестру і завершується

екзаменом. Сумарна кількість балів з дисципліни знаходиться за формулою.

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот}} + 0,4 \cdot S_{\text{нідс}}$$

де $S_{\text{пот}}$ – кількість балів за поточний контроль.

$S_{\text{нідс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Екзамен за талоном № 2 і К проводиться перед комісією в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Асташев Д. Смысловые грани феномена «музыка» в учениях Античности и европейского Средневековья: лекции по истории музыки. Москва: МГУКИ, 2007. 38 с.
2. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст. : монографія. Київ : Музична Україна, 1978. 180 с.
3. Друскин М. Зарубежная музыкальная историография. Москва : Музыка, 1994. 64 с.
4. Евдокимова Ю., Симакова Н. Музыка эпохи Возрождения. Москва : Музыка, 1982. 252 с.
5. Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX – XX ст. Тернопіль : Астон, 2000. 340 с.
6. Козаренко О. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку: дис... ..доктора мист. Київ, 2001. 387 с.
7. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури: підручник. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
8. Музыкальная культура Древнего мира /Авт. вступ. статьи и ред. проф. Р. Грубер. Ленинград : Музгиз, 1937. 256 с.
9. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения. Москва : Музыка, 1966. 574 с.
10. Холопова В. Музыка как вид искусства: учебное пособие. Москва : Лань, Планета музыки, 2014. 320 с.

Допоміжні:

11. Антонович М. Станислав Людкевич: композитор, музиколог. Львів: Veritas, 2007. 64 с.
12. Архимович Л., Гордійчук М. М. Лисенко. Вид. 3-є. – Київ, 1992. 253 с.
13. Белза І. Б. М. Лятошинський. Київ : Мистецтво, 1947. 62 с.
14. Бэлза И. Исторические судьбы романтизма и музыка: Очерки. Москва : Музыка, 1985. 255 с.
15. Борис Николаевич Лятошинский : сб. статей /Сост. М. Копица. Киев, 1987. 184 с.
16. Булат Т. Микола Лисенко. Київ : Музична Україна, 1973. 107 с.
17. Бялик М. Л. Ревуцький: Риси творчості. Київ : Музична Україна, 1973.

200 с.

18. Герасимова-Персидська Н. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Київ, 1998. Вип. 28. С. 32–39.
19. Історія української музики: в 6 т. /Відпов. ред. М. Гордійчук. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. 448 с.
20. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія Т. Булат та ін. Київ : Наукова думка, 1989. Т. 2: Друга половина XIX ст. 464 с.
21. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія М. Загайкевич, А. Калениченко, Н. Семененко. Київ : Наукова думка, 1990. Т. 3: Кінець XIX - початок XX ст. 424 с.
22. Історія української музики: в 6 т. /Ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц. Київ : Наукова думка, 1992. Т. 4: 1917 – 1941. 616 с.
23. Кияновська Л. Мирослав Скорик: творчість мистця у дзеркалі епохи: монографія. Львів : Сполом, 1998. 216 с.
24. Кияновська Л. Син сторіччя Микола Колесса: монографія. Львів : Вид-во НТШ, 2003. 378 с.
25. Корній Л. Історія української музики (від найдавніших часів до середини XVIII ст.). Київ–Харків–Нью-Йорк, 1996. Ч. 1. 314 с.
26. Корній Л. Історія української музики. Друга половина XVIII ст. Київ–Харків : Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 387 с.
27. Корній Л. Історія української музики. Кінець XIX – початок XX ст. Київ–Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
28. Коханик І. Проблема музикального стилю и стилеобразования в контексте постмодернізму. *Науковий вісник Одеської держ. муз. академії ім. А. Нежданової: музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2003. Вип. 4. Кн. 2. С. 35–41.
29. Кремлев Ю. Интонация как образ в музыке. *Интонация и музыкальный образ*. Москва : Музыка, 1965. С.35–52.
30. Лісецький С. Лев Миколайович Ревуцький. Київ : Наукова думка, 1989. 184 с.
31. Суханцева В. Музыка как мир человека. (От идеи вселенной – к философии музыки). Киев : Факт, 2000. 176 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

32. Дьячкова Е. Между действием и медитацией: украинская музыка 90-х. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.niurr.gov.ua/ru/ukr_rus/bulletin_4/dyachkova.htm
33. Сучасна українська академічна музика (М. Скорик, В. Сильвестров та ін.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lektsii.net/1-87965.html>
34. Сюта Б. Українська музика молодшої генерації композиторів [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.musica-ukrainica.odessa.ua/_main.html